

K obsahu hlavních úkolů nového výcvikového roku

Připravenost velitelů a štábů k plánování a řízení soudobých operací nesporně patří k rozhodujícím, trvale platným činitelům stále vysoké bojové pohotovosti ozbrojených sil. Její podstatu tvoří schopnost velitelů a štábů dovedně organizovat a všestranně zabezpečit bojovou činnost vojsk, pevně a cílevědomě řídit vojska, aby splnila stanovené bojové úkoly a optimálně přitom využila svých bojových možností k dosažení cílů operace. To předpokládá mít hluboké znalosti teorie a zásad vedení soudobé války a operace, trvalou znalost situace, organizace, bojových možností a techniky vlastních vojsk i vojsk nepřítele a podmínek válčiště. Předpokladem k tomu jsou dále pevné návyky velitelů a funkcionářů štábů v kvalitním plnění funkčních povinností, spojených s řízením a zabezpečováním bojové činnosti vojsk a vysoce odpovědný přístup k jejich důslednému plnění ve všech etapách přípravy a vedení operací.

Z těchto požadavků je zřejmé, že příprava velitelů a štábů je trvalý a neukončený proces. Z jedné strany je to dáno tím, že neustále dochází k přirozené výměně kádrů na velitelských funkcích a ve štábech, které je třeba rychle zaškolovat v plnění úkolů v míru a za války. Na druhé straně jsou úkoly a obsah přípravy velitelů a štábů v rozhodující míře ovlivňovány neustálým rozvojem vědy a techniky i samotných prostředků vedení ozbrojeného zápasu, který staví stále nové úkoly před celou oblast vojenské vědy i vojenského umění jako její nedílné součásti. Naučit velitele a štáby řešit nové problémy vojenského umění, zvládnout novou výzbroj a techniku a zásady jejich použití, plánovat a řídit operace v nových podmínkách — v tom je smysl a cíl operační přípravy a úkolů, které pro ni každoročně stanoví rozkaz ministra národní obrany pro přípravu vojsk ČSLA.

V uplynulém výcvikovém roce jsme dosáhli v přípravě generálů, důstojníků a štábů operačního stupně pozitivních výsledků. Intenzivní studium teorie organizace, zabezpečení a vedení soudobých operací, vlastních vojsk, nepříte-

le a válčiště spolu s účastí operačních štábů na strategickooperačních velitelsko-štábních cvičeních přispěly rozhodující měrou k dalšímu prohloubení znalostí a návyků velitelů a štábů v otázkách přípravy a vedení operací.

Velitelé a štáby ČSLA při společných cvičeních prokázali schopnost ve stanovených časových lhůtách plnit úkoly plánování, organizace a zabezpečení bojové činnosti vojsk a řídit vojska při plnění stanovených úkolů ve velmi složitých, rychle se měnících situacích. Zabezpečovali nepřetržitou součinnost se štáby a vojsky spojeneckých armád při plnění společných bojových úkolů na válčišti. Dovedněji organizovali příkrytí státní hranice a využití všech sil a prostředků ke zmaření agrese vzdušného a pozemního nepřítele s následujícím přechodem k vedení aktivní bojové činnosti. Konkrétněji řešili otázky všestranného zabezpečení bojové činnosti svazů a svazků.

Zaměstnání, organizovaná při velitelských shromážděních na začátku minulého výcvikového roku k ujasnění a procvičení metodiky práce velitele a štábu, při přípravě rozhodnutí a plánování operace a cílevědomá příprava velitelů a štábů na plánovaná cvičení, významně přispěla k dalšímu propracování a hlubšímu osvojení metodiky souběžného plánování operací. Metodiky práce jsou v operačních štábech rozpracovány až do pracovních skupin a jednotlivců a vytváří podmínky pro sladěnou a organizovanou práci orgánů velení při přípravě a v průběhu operace. Vzorová dokumentace umožňuje i při zpracování nejsložitějších bojových dokumentů věnovat pozornost především jejich obsahu. Přesto jsme se setkávali s případy, kdy snaha o maximální zkrácení času vedla k nepřesným rozhodnutím, která měla za následek narušení souběžného plánování u podřízených stupňů velení.

Radu nových poznatků a zkušeností získali v uplynulém výcvikovém roce velitelé a štáby v otázkách organizace a zabezpečení nepřetržitého velení vojskům v přípravném období i při vedení bojové činnosti. Zkušenosti ze cvičení potvrzují, že nové organizační členění míst velení operačního stupně je účelné a při dovedném manévru silami a prostředky velení spolehlivě zabezpečuje pevné a nepřetržité řízení vojsk i v nejsložitější situaci. Rovněž nové vnitřní uspořádání pracovišť na velitelském stanovišti se ukazuje jako perspektivní. Řídící funkcionáři zvládli nové metodiky práce a učinili některá technická opatření ke zlepšení vnitřního spojení na velitelských stanovištích. Tím vytvořili vhodné podmínky pro rychlé pronikání informací, komplexní hodnocení situace nepřítele i vlastních vojsk a účinnější bezprostřední řízení vojsk a rozhodujících palebných prostředků osobně veliteli svazů.

Pozitivních výsledků jsme dosáhli i v řadě dílčích oblastí, v otázkách efektivního využití druhů vojsk v operaci, v organizaci a zabezpečování nepřetržité součinnosti mezi druhy vojsk a se sousedy, v organizaci všestranného zabezpečení bojové činnosti i v oblasti materiálního, technického a zdravotnického zabezpečení vojsk v operaci.

Úkoly operační přípravy na nový výcvikový rok, uvedené v rozkaze ministra národní obrany, přímo navazují na dosažené výsledky a sledují další prohloubení teoretické i praktické připravenosti velitelů a štábů k přípravě a řízení vojsk v soudobých operacích. Berou v úvahu i organizační a kvalitativní změny, k nimž neustále dochází ve složení, organizaci a výzbroji ozbrojených sil pravděpodobného nepřítele a naší armády. Usměrnují pozornost a úsilí velitelů a štábů ke zvládnutí některých nových problémů, které před nás staví vývoj soudobého vojenství. Svým článkem chci dosáhnout toho, aby se čtenář hlouběji zamyslel nad obsahem uložených úkolů, aby plně pochope-

ní jejich podstaty bylo pro všechny funkcionáře účinným stimulem důsledného a kvalitního plnění úkolů operační přípravy. Mám přitom na mysli trvale platné úkoly i některé nové názory a požadavky k organizaci a vedení soudobých operací a bojové činnosti. Řada z těchto úkolů byla obsažena v rozkaze ministra národní obrany na minulý rok, avšak zkušenosti ze cvičení ukazují, že ne všichni velitelé a štáby je zvládli do potřebné hloubky a v plném rozsahu.

Prvním problémem, u kterého se chci zastavit, je klasický požadavek vytváření rozhodné převahy sil a prostředků nad nepřítelem na směru hlavního úderu vlastních vojsk. Nejde o nic nového. Už starověcí vojevůdci proráželi lineární obranné formace nepřítele útočnými klíny v jednom místě s cílem narušit celistvost nepřátelské sestavy, rozdrobit síly nepřítele a v dalším úderu do boku a týlu je zničit. Klasickou ukázkou mistrného soustřeďování sil a prostředků k dosažení převahy sil nad nepřítelem byly operace Sovětské armády zvláště ve druhém období Velké vlastenecké války. Tři až čtyřnásobná a často i vyšší převaha sovětských vojsk na směru hlavního úderu, spolu s vytvářením vysoké hustoty dělostřeleckých hlavních v pásmu průlomu, zabezpečovala rychlé překonání fašistické obrany a včasné zasazení druhých sledů a záloh, převážně tankových, k úderům do boků a týlu nepřítele a k rozvíjení operací do hloubky. V důsledku dovedného použití sil a prostředků operace sovětských vojsk v r. 1944 a 1945 dosahovaly hloubky 300—400 i více kilometrů.

Všichni jsme zkušenosti Sovětské armády podrobně studovali a učili se z nich. Při praktickém řešení úkolů spojených s plánováním a řízením operace a boje při cvičeních však jako bychom na tyto drazé zaplacené zkušenosti zapomínali. Nejednou se setkáváme s tím, že v průběhu armádní i frontové operace na směru hlavního úderu je vytvářena jeden a půl — maximálně dvojnásobná převaha sil, a to zpravidla ještě jen v kvantitativním propočtu, bez přihlédnutí ke kvalitativnímu složení vojsk stran. A přitom úspěšně prolamujeme obranu, rozvíjíme útok, obkličujeme a ničíme stejně silné nebo dokonce i silnější uskupení vojsk nepřítele. Takový přístup cvičících štábů i orgánů řídících cvičení nelze nazvat jinak, než jako nebezpečné zjednodušování, které by v reálném boji nutně vedlo k neúměrným ztrátám živé síly a bojové techniky a k nesplnění úkolu. Je to důsledek povrchního hodnocení situace, podceňování bojových možností a aktivity pravděpodobného nepřítele na jedné straně, na straně druhé nesprávný výklad a nepochopení požadavku uspořádání operační sestavy vojsk z hlediska zásad ochrany proti zbráním hromadného ničení v operacích vedených s použitím i bez použití jaderných zbraní.

Správné řešení tohoto úkolu vidím v důsledném vytváření rozhodné převahy sil a prostředků nad nepřítelem (tzn. převahy nejméně troj- až čtyřnásobné) v rozhodujícím prostoru a čase, tj. v tom místě a v té době, kde a kdy se řeší hlavní úkoly operace. Bez smělého, včasného a skrytého manévru vojsk k zabezpečení tohoto úkolu nelze počítat s úspěchem operace.

S tímto problémem úzce souvisí i další otázka a to účinný boj s protitankovou obranou nepřítele. Víme, že v posledních letech dochází k cílevědomému a systematickému posilování protitankové obrany pozemních vojsk našeho potenciálního nepřítele. Tato tendence se projevuje jak neustálým zvyšováním počtů protitankových prostředků, tak i jejich modernizací, čímž se zvyšuje jejich účinnost, tj. především pohotovost k použití, přesnost, dosah a

pohyblivost. V podmínkách, kdy základ úderné síly útočících vojsk představují obrněná vozidla (tanky, bojová vozidla pěchoty, obrněné transportéry), je třeba s růstem mohutnosti a účinnosti protitankové obrany nepřítele počítat a příslušným způsobem na ni reagovat. V praxi to znamená, že vedle vytváření potřebné hustoty sil a prostředků bude nezbytné daleko pečlivěji organizovat a důsledněji vést průzkum nepřátelské sestavy s cílem získat podklady pro organizaci a vedení účinné palby na konkrétní cíle. Je třeba mohutnými palebnými údery všeho druhu způsobit rozhodné ztráty vojskům nepřítele a poté rozhodným útokem vlastních vojsk za účinné palebné podpory dělostřelectva a letectva dokončit zničení nepřítele. Tomu chceme velitele a štáby naučit, a proto při cvičeních nebudeme dávat úspěch lacino. Na základě podrobných propočtů paleb a cílů a konkrétních vyhodnocení opatření cvičících ke zničení nepřítele a současně i při zvážení jeho bojových možností v dané situaci, budeme rozhodovat o „úspěchu“ nebo „potrestání“ vlastních vojsk.

Zvláštní místo v boji se systémem protitankové obrany nepřítele zaujímá vedení účinného boje s bitevními vrtulníky. Není třeba zdůvodňovat, že bitevní vrtulníky, vyzbrojené moderními protitankovými zbraněmi a řízenými nebo samonaváděcími střelami, jsou mimořádně účinným prostředkem boje s obrněnými vozidly, především s tanky. Jejich nebezpečnost je dána jejich vlastnostmi: účinností výzbroje, vysokou pohyblivostí nezávislou na podmínkách průchodnosti, zamoření a zničení terénu, okruhem účinnosti dovolujícím hromadné nasazení na rozhodujících směrech, rychlostí a překvapivostí zásahu. Takticko-technické vlastnosti vrtulníků a jejich výzbroje umožňují rozmístovat je mimo dosah taktických palebných prostředků našich vojsk, rychle a skrytě přelétávat do plánovaného prostoru zásahu a během krátké doby a s překvapením vést účinnou řízenou palbu proti stanoveným cílům.

Musíme počítat s tím, že bitevní vrtulníky vyzbrojené protitankovými zbraněmi bude nepřítel hromadně používat k uzavření mezer v taktické i operační sestavě vojsk, vytvořených jadernými údery, palbou a bojovou činností našich vojsk s cílem způsobit vážné ztráty a zastavit postup našich úderných uskupení k rozvíjení útoku do hloubky. Při přechodu našich vojsk do dočasné obrany k odražení agrese nebo protiúderu nepřítele může nepřítel bitevní vrtulníky nejčastěji použít v rámci palebné přípravy a podpory útoku jako účinný prostředek ničení bodových palebných odporů, zvláště tanků, obrněných transportérů a protitankových prostředků rozmístěných v systému naší obrany.

Vedení účinného boje s bitevními vrtulníky tedy tvoří důležitou součást zabezpečení úspěchu bojové činnosti našich vojsk. Vyžaduje důsledný průzkum prostorů rozmístění vrtulníkového letectva nepřítele a jeho ničení na zemi překvapivými soustředěnými palbami dělostřelectva, pokud je v jeho dosahu, a údery letectva. Pozemní vojsko je třeba učít vedení účinné palby na bitevní vrtulníky ve vzduchu v průběhu bojové činnosti ihned po jejich zjištění a ničit je všemi bojovými prostředky, počínaje palbou pěchotních zbraní, palubních zbraní bojových vozidel pěchoty a obrněných transportérů, palbou z tanků, dělostřelectva a prostředků vojskové PVO.

Důležitou oblastí činnosti velitelů a štábů při přípravě a v průběhu operace je organizace radioelektronického boje. Význam tohoto úkolu vyplývá z úlohy a místa radioelektronických prostředků v soudobé operaci a boji. Radioelektronické prostředky dnes plní aktivní úkoly v oblasti velení, průzku-

mu a řízení zbraňových systémů. Jak ukázaly zkušenosti z jejich hromadného použití v lokálních válkách, jsou současné radioelektronické prostředky schopny nejen plně zabezpečit velení vlastním vojskům, ale i účinně narušit velení nepřítele a řízení jeho zbraňových systémů, s vysokou přesností zjišťovat pozemní a vzdušné cíle a vytvářet tak předpoklady pro jejich pohotovému a účinnému zničení. Radioelektronické prostředky se tak stávají jedním z rozhodujících činitelů, ovlivňujících úspěch bojové činnosti pozemních vojsk a letectva v soudobých operacích.

Závěry z proběhlých zaměstnání ukazují, že ne všichni velitelé a štáby plně znají a doceňují možnosti a nebezpečí hromadného použití radioelektronického boje. Otázky organizace a řízení radioelektronického boje převážně řeší jen odborní funkcionáři služby REB, bez rozhodujícího osobního podílu hlavních funkcionářů a většinou bez nezbytné součinnosti s dalšími odbornými náčelníky a náčelníky druhů vojsk. Tito často zužují problematiku jen na ochranu vlastních prostředků a rušení nepřítele a opomíjení organizací aktivního boje s radioelektronickými prostředky nepřítele.

K tomu, abychom přestali o radioelektronickém boji jen mluvit a naučili se konkrétně a účinně jej organizovat a řídit, je třeba, aby příslušní velitelé a štáby plně zvládli:

- organizací a zásady bojového použití vlastních prostředků radioelektronického boje a prostředků nepřítele;
- svoje úkoly a povinnosti při plánování a řízení radioelektronického boje při přípravě a v celém průběhu operace;
- podmínky vedení aktivního boje s nepřátelskými prostředky radioelektronické války, jejich zjišťování a okamžitého ničení všemi použitelnými bojovými prostředky.

Řešení úkolů organizace radioelektronického boje je nezbytné zapracovat do metodiky práce funkcionářů a příslušných odborných náčelníků a počítat s ním jako s důležitou a nezbytnou součástí organizace bojové činnosti vojsk.

Prohloubení a zkvalitnění vyžaduje i řadu dalších otázek zvláště organizace a řízení všestranného zabezpečení bojové činnosti vojsk. Mnoho záleží na tom, aby tyto činnosti nekončily jen přijetím rozhodnutí a zplánováním příslušného druhu zabezpečení při přípravě operace, ale abychom jim věnovali pozornost v celém průběhu vedení operace a bojové činnosti. Velitelé a štáby musí pružně a nepřetržitě reagovat na vývoj situace i v oblasti zabezpečení vojsk.

Závěrem chci zdůraznit, že mi nešlo o celkový pohled na úkoly operační přípravy v celém rozsahu tak, jak je stanoví rozkaz ministra národní obrany. Mým cílem bylo osvětlit ty otázky, které podle mého názoru jsou už delší dobu slabším článkem v rozhodování a činnosti velitelů a štábů operačního stupně a zasluhují si proto zvýšené pozornosti v přípravě generálů a důstojníků.

Jelich plným zvládnutím vytvoříme lepší podmínky pro dovedné řešení všech opatření, spojených s přípravou a vedením soudobé operace a všestranným operačním zabezpečením a zabezpečením bojové činnosti.

K podrobnému rozpracování těchto závažných problémů měli bychom přispět také na stránkách našeho časopisu.